МУЗЕЈ АФРИЧКЕ УМЕТНОСТИ

ЗБИРКА ВЕДЕ И ДР ЗДРАВКА ПЕЧАРА

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
ЗА 2025. ГОДИНУ

Београд, фебруар 2026. године

1. ЛИЧНА КАРТА УСТАНОВЕ

- Назив, седиште: **МУЗЕЈ АФРИЧКЕ УМЕТНОСТИ - ЗБИРКА ВЕДЕ И ДР ЗДРАВКА ПЕЧАРА,** Андре Николића 14, Београд

- одговорно лице: др Марија Алексић, директор

- шифра делатности: **92521**

- матични број : **7068964**

- ПИБ: **100220549**

- бр. рачуна: **840-1620-21**

- Управни одбор: председник Соња Лапатанов, чланови Мартин Ердеш, Маријана Ђурић, Дуња Хаџић, Милица Јосимов.

- Надзорни одбор: председник Марко Јелић, чланови др Љиљана Манић, Милица Наумов.

На предлог Министарства културе, 17. фебруара 2023. године Влада Србије донела је одлуку 022-1276/2023 о преносу оснивачких права над Музејом афричке уметности са града Београда на Републику Србију. Ова по много чему јединствена установа отворена је за јавност 1977. године након званичног даривања афричке збирке Печар граду Београду. У основи фонда МАУ је поклон збирка Веде и др Здравка Печара. Печар је скоро две деценије био југословенски амбасадор у Малију и Гани, са надлежношћу над суседним афричким земљама. Током боравка у Африци, Здравко Печар и његова супруга Веда Загорац посвећено и информисано су градили збирку афричке уметности чију основну концепцију Београђани и дан данас могу да посведоче на сталној поставци Музеја. Више него реликт из прошлости, у питању је трајно сведочанство о односима, грађењу веза и покушају креирања једне другачије слике о Африци. Имајући већ тада у виду колонијалну историју западњачког начина колекционирања афричке уметности, односно, свесни неопходности креирања једног другачијег музеја – динамичног културног центра и места размене знања и дружења – и сами оснивачи, а потом и музејски кустоси су се трудили да кроз изложбе и различите едукативне програме развију међу становницима Београда, Србије и њихових посетилаца љубав према традиционалној и савременој афричкој уметности. Збирке МАУ су током 45 година рада допуњаване поклонима других људи нашег порекла, донацијама афричких држава и њихових државника и стваралаца, као и откупима. Овај музеј сведочи о немерљивим стваралачким потенцијалима народа Африке, али и о креативном преплету афричке културе са нашом. Он чува, негује и афирмише и драгоцена историјска сведочанства о дипломатским везама Југославије и Србије са Африком и њеним државама и народима. Након преузимања, током фебруара и марта 2023. године извршено је неопходно усклађивање основних аката, Статута, правилника и процедура како би установа могла да настави са реализацијом планираних програма и других, свакодневних активности. Агенција за привредне регистре донела је Решење БКУ 253/2023 од 21.02.2023. године којим се врши упис Музеја у Регистар установа културе и Решење БКУ 287/2023 од 27.02.2023. године којим се усваја регистрациона пријава и региструје се у Регистар установа културе промена података о установи културе (упис Статута број 49 од 24.02.2023. године и упис Републике Србије – Владе РС као оснивача Музеја).

2. **ПОДАЦИ О ОБЈЕКТУ**

а) **подаци о простору који установа користи**

- укупна квадратура: укупна површина 2.105,34m2, корисна површина 1.157м2.
- стална изложбена поставка 499м2, мала сала 92м2

- депо 1: 25,49м2, депо 2: 25,72м2
- стање простора и опреме (кратак опис)

Имајући у виду изузетно лоше свеукупно стање објекта и вишегодишње проблеме са прокишњавањем, грејањем, влагом, инсталацијама и друго, 2016. године, на предлог тадашњег градоначелника Синише Малог, објекат Музеја афричке уметности сврстан је у План приоритених пројеката за инвестиције у области културе за 2017. годину, чиме започиње дугогодишњи процес израде Пројектне документације за санацију, адаптацију и реконструкцију са доградњом. Изради пројектне документације претходио је низ административно-правних процедура, између осталих: разрешење захтева за реституцију, решење о озакоњењу, укњижба и упис у катастар, пренос и упис права јавне својине објекта и земљишта на Град Београд, расписивање тендера за пројектанта, додела уговора фирми „Н-Мартин Пројект“ д.о.о. из Новог Сада, све до последњег корака, издавања Грађевинске дозволе 26.12.2022. године. Средства за израду пројектне документације и за извођење радова била су обезбеђена у буџету Града Београда/Скретаријата за инвестиције за период 2019-2023, Протоколом о реализацији пројеката и програмских активности потписаним 2019. године између Секретаријата за културу и Секретаријата за инвестиције. У периоду од 2015. до 2022. на објекту су континуирано спровођени радови мањег обима у склопу редовног одржавања, а у складу са тренутним могућностима и средствима која су издвојена из буџетских и сопствених прихода Музеја. Већа улагања у објекат и опрему нису била могућа имајући у виду чињеницу да је објекат потписаним протоколом предвиђен за целокупну реконструкцију. Из сопствених прихода обезбеђена су средства за обнову сталне поставке током 2017. године, у склопу обележавања јубилеја – 40 година од оснивања: извршена је санација дотрајалих постамената, замена стаклених витрина, комплетна дигитализација и штампа фотографија и пратећих легенди, у складу са ауторским дизајном Слободана и Савете Машић. Средства добијена на конкурсима Министарства културе употребљена су за фазно уређење и опремање два музејска депоа и конзерваторске лабораторије: компактус база и полице, дигестор, систем за аноксију. Крајем 2022. године, након обилних падавина отпао је део таванице изнад улаза у Музеј, а влажење се наставља након сваке кише. Средства за санацију кровних тераса и заустављање даљег прокишњавања нису одобрена, пошто је почетком 2023. године било планирано исељење и почетак реконструкције. Након преноса оснивачких права са Града на Републику, уследио је низ састанака између Министарства културе и Секретаријата за инвестиције како би се утврдили даљи кораци неопходни за успешно окончање пројектне документације и пренос јавне својине над објектом. Секретаријат за културу града Београда предао је целокупну Пројектну документацију за реконструкцију Музеја афричке уметности Министарству културе 17. октобра 2024. године.
Имајући у виду да се у Београду у години када Музеј обележава значајан јубилеј – пола века од оснивања, одржава и најзначајнија светска изложба „Експо 2027“, сматрамо да је од националног значаја да се до тада успешно оконча реконструкција објекта МАУ и да он буде репрезентативан учесник пратећих програма ове манифестације.

- **начин грејања:** сопствено грејање – котларница на лож уље

3. ПОДАЦИ О ЗАПОСЛЕНИМА – СТАЊЕ НА ДАН 31.12.2025. ГОДИНЕ

Правилником о организацији и систематизацији послова у Музеју бр. 68 од 13. марта 2023. године, предвиђено је 13 извршилаца. На дан 31.12.2025. године Музеј је имао 11 запослених на неодређено време и две запослене на одређено време – на радном месту директора и радном месту кустоса (уговор о раду на одређено време због замене привремено одсутне запослене на породиљском одсуству). У 2025. години није било запослених којима је престао радни однос. Упражњено је радно место на пословима под

редним бројем 6, Референт за заштиту од пожара, средње образовање.

4. ПРОГРАМСКИ ДЕО

1. СТРУЧНА ДЕЛАТНОСТ

1.1. Обрада фотографске збирке и медијатеке МАУ

Током 2025. године обављена је даља набавка, дигитализација и обрада фото-архива, као и допуна медијатеке коју чине музички и филмски записи. Уз иницијалну збирку визуелног и звучног материјала, МАУ је препознат као простор вредне допуне музејског фото-архива кроз прилив драгоцене грађе из породичних и приватних збирки.

Такође, у оквиру стручне обраде дигитализоване грађе фото-архива МАУ настављен је процес инвентарисања дигитализованих садржаја доделом бројева и рад на атрибуцији фото-грађе (аутор, порекло, садржај и други елементи описа), који су неопходни као улазни подаци за даљи развој базе за претрагу и преглед дигитализоване фото-грађе. Такође, пројекат дигитализације је настављен кроз континуирану презентацију ове грађе на сајту www.digimau.org. План је да се на платформи која се превасходно базира на иницијалној збирци Печар постепено представе и друге збирке попут збирке фотографија Коломана Трчке.

1.2. Ревизија збирки и фондова МАУ, евалуација садржаја збирки, стручна обрада

Ревизија музејских збирки која је започета 2021. године, настављена је и током 2025. године. Ревизија у оквиру стручне делатности обухватила је проверу и допуну скупа података о предметима из музејских збирки, укључујући фотографије предмета, податке о њиховој набавци и класификацију у односу на одређену друштвену, културну и/или уметничку праксу, као и о очуваности и потреби за конзерваторским третманом.

Након спроведеног пописа стања и допуне података о предметима у музејском фонду, настављено је са класификацијом предмета, премештањем у одговарајуће збирке или/и отписом из инвентара. Евалуација садржаја збирки је дуготрајан, континуиран и комплексан посао који обухвата читаву музеолошку делатност, полазећи од прикупљања значајних извора података о предметима из стручне и научне литературе (највећим делом објављене на енглеском и француском језику), успостављања сарадње са домаћим и иностраним стручњацима, научницима и познавациома одређене области, до утврђивања и сагледавања њихове функције и значења спровођењем истраживања у културној средини из које потичу – међу носиоцима одређене друштвене/културне/уметничке праксе.

1.3. Лични фонд Веде Загорац и др Здравка Печара

Приликом започетог процеса на обради документације из Личног фонда Веде Загорац и др Здравка Печара, разрађена је структура архивске грађе, како би што исцрпнији подаци олакшали рад корисницима са архивским материјалом. За сада су обрађене целине које се односе на Алжир, Мали и Гану, а потом и грађа која се односи на оснивање Музеја, рад Радио Југославије, као и Комитета за сарадњу радиодифузних организација несврстаних земаља. Тренутно је расположиво 32 архивских кутија.

1.4. Стручна обрада церемонијалних штапова и махалица из збирке МАУ

Поред практичне намене, у традицији многих афричких култура јужно од Сахаре штапови и махалице имали су церемонијални значај као одличја истакнутих појединаца у заједници. Стручна обрада изабраних предмета заступљених у збиркама Музеја – из Нигерије, Конга, Танзаније и других држава подсахарске Африке – има за циљ истраживање и тумачење симболичких мотива којима су церемонијални штапови и махалице често украшени, као и њихових значења и функција (реализација: Марија

Милош, виши кустос).

1.5. Стручна обрада уметничких и сувенирских предмета од рециклажног материјала

Пројекат „Реци-Арт – савремена рециклажна уметност Африке“, ауторке Иване Војт, кустоскиње Музеја афричке уметности, бави се предметима уметничке и занатске прозводње који су настали од отпадних материјала и који чине не само део савремене производње, већ креирају и нов стваралачки језик у овим областима у Африци. У оквиру овог пројеката је предузет низ корака који би омогућили реализацију истоимене изложбе планиране у 2026. години. Како ће током трајања изложбе акценат бити на отпадним материјалима који говоре о екологији и заштити животне средине, прикупљана је рециклажна амбалажа коју ћемо користити у обликовању простора изложбе, као и за низ пратећих програма. Веома је важно да се рециклажна амбалажа сакупља прописно и на догађајима у Музеју који привлаче велики број посетилаца: Афро фестивалу и Пикнику, као и у редовном раду. Читава акција прикупљања сировина за потребе пројекта, промовише одговоран однос према природи, али и позива музејску публику на активну партиципацију.

2. НАУЧНА ДЕЛАТНОСТ

2.1. РЕЦИ-АРТ- савремена рециклажна уметност Африке

Свет је већ дуго затрпан смећем које се налази у природи и штетно делује на квалитет ваздуха, воде, земље. Више него игде другде, у Африци се током протеклих деценија развила уметност која за своју грађу узима одбачену пластику, метал, лим, текстил и друге отпадне материјале. Сигнализирајући велики друштвени проблем дуж читавог континента, савремени уметници и занатлије Африке упозоравају да гомилајући отпад мора да постане ургентна планетарна брига.

Према званичним подацима, Африка је пре десет година имала 108 милиона тона ђубрета, од којих је само 10 процената рециклирано, што значи да је 98 милиона смећа отишло дикретно на пољане. У протеклим годинама та количина отпада која завршава на афричком континенту само расте. Мало се зна да богате земље западног света свој електронски отпад одлажу управо на тло Африке. Само у Гани, током једне године, 200 хиљада електронског отпада је илегално увезено из богатих земаља. У целу Африку у просеку 500 контејнера електронског отпада месечно стигне из развијених држава света.

Уметност која настаје у окружењу овог друштвеног проблема је проактивна и освешћујућа. Радови савремених уметника и занатлија који користе сировине са сметлишта, својом активношћу дижу глас у нади да ће се чути до развијених земаља који Африку користе као своје ђубриште.

Рад „Реци-Арт - савремена рециклажна уметност Африке“ анализира велики глобални проблем одлагања отпада на афричком континенту као друштвеног контекста који је изродио уметност насталу из отпада, специфичности занатске производње сувенира од рециклабних и других отпадних материјала, као и високу ликовну уметност ове врсте која се излаже у галеријама и музејима широм света. Обрађени су сви предмети уметничке и занатске производње од отпадних материјала који се налазе у збирци Музеја афричке уметности. Аутор изложбе је Ивана Војт, кустоскиња МАУ.

2.2. Рефлексије афричке поезије

Књижевност афричког континента могла би се поделити на прекколонијалну, колонијалну и постколонијалну, а посебан процват доживљава од друге половине XX века када се многобројна дела преводе на језике широм света. То је период ослобађања мнобројних земаља од колонијалне управе и време стицања независности за многе афричке државе.

Савремена поезија као посебан књижевни род, неретко је кроз одабир тема постајала оруђе за проблематизовање историјског и културолошког искуства читавих заједница. С друге стране, поезија је уз усмену историју и предања јако дуго присутна на тлу афричког континента. Она је представљала интегрални део живота једне заједнице и неретко је бивала део различитих обреда.

Полазећи од материјала из фонда библиотеке Музеја афричке уметности, истаживање има за циљ да обухвати што шире поље онога што би се могло означити као „афричка" поезија и да на основу расположиве грађе понуди избор кључних тема које су инспирисале различите ауторе. Одабране теме пружиће увид у начине на које су проблематизовани различити друштвени, економски, политички наративи у специфичним историјским контекстима и како из ових поетичних рефлексија можемо сазнати нешто више о самим афричким друштвима и њиховом односу према друштвеној стварности.

3. КОНЗЕРВАЦИЈА

Конзерваторском ревизијом установљени су предмети за конзерваторске третмане. У току 2025. настављена је конзервација предмета од мешовитих материјала – метала, текстила, дрвета и др.

За потребе конзерваторских третмана обезбеђени су материјали за конзервацију и превентивну заштиту. Континуираним унапређивањем услова чувања и излагања предмета доприносимо њиховом бољем очувању, смањујући потребу за конзерваторским третманима.

4. НАБАВКА МУЗЕЈСКИХ ПРЕДМЕТА

4.1. Набавка сувенирских занатских предмета израђених од рециклажних материјала

У 2025. години у оквиру припрема изложбе „Реци-Арт - савремена рециклажна уметност Африке" ауторке Иване Војт, набављени су предмети сувенирске занатске савремене прозводње креирне од отпадних материјала. У Збиркама Музеја афричке уметности постоји одређени број оваквих предмета, чија ће обрада бити полазиште за конципирање поменуте изложбе, али је било потребно допунити предметима из савремене праксе који се могу наћи у целој Африци, а нарочито у западном (Буркина Фасо, Гана) и јужном делу (Јужноафричка Република, Зимбабве, Боцвана).

Набавком предмета од рециклажних материјала проширено је и допуњено више збирки Музеја афричке уметности, а нарочито Збирке скулптура у металу, Збирке накита и Збирке предмета свакодневне употребе. Ове збирке су проширене примерима занатске сувенирске производње скулптура од отпадних материјала (алуминијума, делова старог метала и жица), као и примерима израде накита и предмета од старог папира (папирне пулпе), металних матица и чепова за флаше.

4.2. Откуп предмета традиционалне и савремене афричке уметности

Музеј афричке уметности кроз систематизован откуп предмета са афричког континента, континуирано допуњује збирке стварајући нови простор за музеолошка и културолошка тумачења. Стога је циљ Музеја да се откуп предмета карактеристичних за подручје Африке пажљиво одабира и прикључује већ успостављеним збиркама. Детаљна истраживања новоинвентарисаних предмета предуслов су квалитетне презентације афричког културног наслеђа.

5. ИЗЛОЖБЕНА ДЕЛАТНОСТ

5.1. Префабрикација солидарности: Систем „ИМС Жежељ" у Анголи, Куби и Југославији, 16. мај – 14. септембар 2025.

Изложба се бави системом префабриковане градње „ИМС Жежељ" који се посматра као оквир за истраживање улоге архитектуре у изградњи мреже солидарности у Покрету несврстаних. Систем је развијен у београдском Институту за истраживање материјала 1957. године за потребе обнове и развоја Југославије и заснивао се на, за то време неуобичајеној скелетној префабрикацији, која је омогућила знатну флексибилност у пројектовању како унутрашње организације, тако и фасада зграда. У Југославији се користио у изградњи десетина хиљада станова, највише на Новом Београду, али и на многим другим местима. Поред тога, систем „ИМС Жежељ" је извожен широм света, нарочито у несврстане земље. Значајну примену имао је на Куби, где је стигао касних шездесетих година као техничка помоћ у отклањању последица катастрофалног урагана. Одатле је даље извожен у Анголу као део кубанске помоћи земљи после стицања независности, с тим што су у његовој примени у Анголи учествовали и југословенски стручњаци. Глобалне путање система тако су биле вишеструке и сложене, и заједничка им је мотивација била постколонијална солидарност.

Изложба прати поменуте путање ради успостављања „тријалога" између неких од кључних локација на којима је он коришћен, повезујући Југославију, Кубу и Анголу. Посебна пажња посвећена је различитим начинима на које је технологија на тим местима примењивана, адаптирана и настањивана, што је приказано преко цртежа, архивских фотографија и новог фотографског и видео материјала. Кроз снимљене интервјуе осветљене су личне приче оних који су учествовали у глобалој циркулацији система ИМС Жежељ: архитеката, инжењера, урбаниста и других.

Кустоски тим: Владимир Кулић, историчар архитектуре и кустос, редовни професор, Ајова Стејт Универзитет, САД; Јелица Јовановић, историчар архитектуре и специјалиста за заштиту модерног наслеђа, докторант на Техничком Универзитету у Бечу, Аустрија; Весна Павловић, уметница, редовни професор, Вандербилт Универзитет, САД; Фредо Ривера, историчар уметности, Гринел колеџ, САД, Емилиа Епштајн и Ана Кнежевић, кустоскиње МАУ.

5.2. ОБАКОФО МУ МАН – Један човек не влада нацијом, Макс Цегиелски и Јанек Симон (Пољска), 25. септембар – 19. новембар 2025.

Назив инсталације Макса Цегиелског и Јанека Симона директно се везује за дизајн кенте тканине која је била посвећена првом премијеру слободне Гане – Кваме Нкрумаху и која се јавља у драматичној комбинацији бургундија и златно-нанџасте. Иако је Нкрумахова аутократска владавина довела до његовог свргавања 1966. године, аутори изложбе сведоче управо о повратку Нкрумаховим идејама и визији панафриканизма међу ганским савременим уметницима, али и интелектуалцима и активистима широм света. Са друге стране, мање је позната блиска сарадња успостављена између Пољске и Гане у првој половини 1960-их година, чији је најснажнији визуелни симбол готово у потпуности избрисан у обе земље. У питању је *Споменик мачу* – статуа у облику мача са Нкрумаховом главом на врху коју је дизајнирала пољска вајарка Алина Шлесинска. Слично као и у случају кенте тканине, различита значења додељивана су и овом споменику. Инсталација није пука реконструкција односа између пољског и народа Африке средином прошлога века већ нуди још једну нишу за сагледавање односа глобалног Севера и глобалног Југа, као што то чине специфичности релација са Африком постигнутих у оквирима политике и визуелне културе идеологије несврстаних. У том смилу, кенте тканина и споменик мачу Шлесинске попримају нова значења. Поред тога што су симбол афро-оптимизма – периода великих очекивања, слободе, убрзаног економског напретка и развијања нових међународних контаката и односа – истовремено се доводе у везу са пропуштеним приликама различитих револуција као и последицама нео-колонијалних политичких односа. Према ауторима инсталације, „Један човек не влада нацијом" гледа у прошлост како би постигао праведнију глобалну сарадњу у будућности.

Инсталација комбинује архивске и нове материјале које су забележили Цегиелски и

Симон, уз промишљена уписивања материјала и предмета из збирки самог Музеја афричке уметности у Београду. Макс Цеглиески је писац, новинар и кустос, аутор бројних романа и репортажа. Јанек Симон је уметник и повремено кустос који живи и ради у Варшави. Изложба се реализовала у сарадњи са Пољским институтом у Београду, а кустоскиња изложбе је Емилиа Епштајн. Реализована су стручна и ауторка вођења, а изложбу прати каталог.

5.3. Караван пријатељства, 27. новембар 2025 – 13. април 2026.

Почетком 1962. године, у тренуцима када делови афричког континента пролазе кроз дубоке геополитичке промене и израњају из доба колонијалних управа, група путника упутила се на вишемесечно путовање кроз Египат, Судан, Етиопију, Сомалију, Кенију и Тангањику. Експедиција под називом *Караван пријатељства*, предвођена Тибором Секељем, настаје у уверењу да сусрети међу људима могу створити просторе разумевања - не само на нивоу међудржавничких и званичних политика, већ кроз размену погледа и речи; кроз кадрове који настају у кретању ових самоорганизованих путника. Изложба „Бележење Африке: путописни објектив Каравана пријатељства“ у Музеју афричке уметности, отвара ово путовање кроз поглед снимателја *Филмских новости* Бранка Марјановића - члана експедиције чији је фото-албум данас и документ и лични дневник; сведочанство једне епохе али и позив на читање одјека његових трагања кроз пределе још увек неистражене његовим објективом. Камера у његовој руци бележила је призоре дела једног континента у преображају, али и трагове сопствене радозналости, пажње и онога што је (не)могуће „кадрирати”.
Изложене фотографије, филмски записи и предмети с путовања не сведоче само о једном подухвату, већ и о начинима гледања и бележења. Како су учесници ове експедиције видели Африку, а како су разумели сопствено место у њој? Да ли се и где у том погледу сусрећу идеализам и политичка стварност, фасцинација другачијим и покушај разумевања? Изложба позива да грађу са путовања читамо као тачке сусрета - између докумената и сећања, између онога што је забележено и онога што је замишљано. Изложба кроз документарну грађу - видео, фотографски и звучни материјал и предмете, прати путовање ове експедиције, позива публику да открије једну занимљиву руту из давне 1962. године и тако се ближе упозна са овим подухватом. Мотиви, предели, људи и сећања, осврт на сва та изложена сведочанства допринеће да једна оваква иницијатива настави да живи у корпусу друштвеног сећања. Кустоскиња изложбе: Милица Наумов. Реализована су стручна и ауторска вођења. Изложбу прати каталог.

6. ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

6.1. Припрема и штампа публикације на Брајевом писму

У сарадњи са Школом за ученике са оштећењем вида „Вељко Рамадановић“ реализована је штампа публикације на Брајевом писму. Посебним сегментом започетим 2023. године изложбом *Види, додирни, осети – предмети из збирки Музеја афричке уметности*, отворено је ново поље музејског рада - тактилно. Од маја 2024. године музеј постаје трајно доступно место за тактило истраживање издвојених предмета афричке уметности, за које су урађене реплике и интерпретације, јавља се потреба за публикациојом која би пратила *изложбу у изложби*. То је уједно и прво издање МАУ на Брајевом писму.

7. ИНФОРМАТИВНА ДЕЛАТНОСТ

Развијање музејских сајтова, прес-клипинг и медијски мониторинг, снимање аудио-публикација

Током 2025. године настављен је рад на мапирању несврстаних обележја на сајту *nesvrstani.rs* и на реализацији ове специфичне базе података уношењем нових информација, након истраживања и успостављања сарадњи са различитим актерима широм несврстаног света, а посебно у сарадњи са новим сарадницима МАУ. Такође,

мапа се оптимизује и уређује се превод свих постојећих и нових података на енглески језик, и продужава се њен хостинг и онлајн одржавање. Осим овог, континуирано се одржавају, унапређују и обогаћују и остали сајтови, мреже и платформе МАУ (mau.rs, digimau.org, otisak.mau.rsizi.travel/en/de05-muzej-africke-umetnosti-zbirka-vede-i-dr-zdravka-pecara).

Прес-клипинг једне институције културе попут МАУ уједно представља богат и вредан архивски материјал. Његовим константним и темељним допуњавањем омогућава се свакодневни рад ПР-а музеја, планирање медијског покривања програма, али и истраживачки рад бројних студената који проучавају историјске аспекте рада Музеја афричке уметности. Прес-клипинг у савременом добу нешто је сложенија област управо због количине информација које се на дневном нивоу преносе, као и броја медија путем којих се то чини.

У 2025. години реализовано је снимање две аудио-публикације МАУ које су преко музејског сајта доступне свима: „Слике и сећања: афричка тиква у збиркама Музеја афричке уметности “, ауторке Емилие Епштајн и „Мит и систем света“, ауторке Јелене Аранђеловић Лазић. Познато је да се аудио-књиге/публикације користе као основно средство за учење, одн. унапређење течног говора код аудитивних, а посебно код слепих и слабовидих особа. Како би музејску издавачку делатност приближили свима, аудио-публикације могу бесплатно да се слушају на сајту Музеја.

8. ПРОГРАМИ ЕДУКАЦИЈЕ, АНИМАЦИЈЕ И ПОПУЛАРИЗАЦИЈЕ

- Програми за организоване групне посете

Програми за организоване групне посете МАУ обухватају стручна вођења кроз сталну поставку и текућу изложбу, као и едукативно-креативне радионице за децу. Развијена сарадња са наставницима, професорима, васпитачима и другим представницима различитих установа, омогућила је да организоване групне посете (различите институције, школе, факултети, васпитне и образовне установе, удружења) годинама уназад чине велики део укупног броја посетилаца Музеја, као и да рецепција музејске делатности у јавности поред широког обима оствари значај у просветним програмима.

- Свахили – језичке радионице

Музеј афричке уметности већ годинама организује циклус радионица свахили језика намењен одраслима, којег воде увек наставник – филолог (др Марија Панић) и наставник – матерњи говорник свахилија (Роуз Мутони Тумби). Свахили језичке радионице организоване су у два циклуса током године: пролећном и јесењем. Сваки циклус траје два месеца, у ритму од једном недељно, у трајању од 90 минута. Рад се обавља у групи од највише десет полазника и обезбеђује савладавање основа овог језика. Предавачи полазницима нуде интерактивно искуство учења језика чинећи да радионице буду како сазнајно садржајне, тако и забавне. Поред објашњавања граматике и упознавања са новим речима, предавачи користе и тзв. role-play поступак (играње улога у скечевима), којим учесници радионица на свахилију демонстрирају начине поздрављања, уче вештине ценкања при куповини, вежбају наручивање у ресторану и слично. Циљ радионица није само да се савладају основе језика, већ да се у непосредном разговору са предавачима учесници упознају и са одређеним културолошким појавама и обичајима специфичним за подручја где се говори свахили. Језичке радионице свахилија водиле су др Марија Панић, доценткиња Филолошко-уметничком факултету Универзитета у Крагујевцу, Роуз Мутони Тумби, студенткиња на одсеку за кинески језик и књижавност Филолошког факултета Универзитета у Београду и Ивана Војт, виши кустос МАУ (12. април – 14. јун 2025).

- МАУ за све, сви у МАУ – програм за старије особе

Музеј афричке уметности од 2015. године одржава бесплатан програм за старије особе. Сваког првог четвртка у месецу у термину 10-12ч, кустоси Музеја су ту да кроз

разноврсне програме приближе сталну поставку, тематске изложбе, различите области афричке уметности и културе, као и историјат самог музеја и његову улогу у нашем граду. За старије сугрђане организован је двочасовни програм који укључује презентације, вођења кроз поставке и креативне радионице.

- Недеља у МАУ

Програм Недеља у МАУ осмишљен је са циљем да се за појединачне, одрасле посетиоце, као и за децу која посећују Музеј са одраслима, понуде два сродна али различитим узрастима прилагођена програма, у редовном термину – недељом у 11 часова, што уједно одговара слободном времену већине грађана. Циклуси овог програма заснивају се већином на теми актуелне текуће изложбе (за вођења кроз изложбе и креативне радионице), а обухватају и студентска вођења кроз сталну поставку из програма „Практикум".

- Боје Африке - мини-курсеви за средњошколце

Од 2016. године Музеј афричке уметности организује током школских распуста бесплатан програм за ученике средњих школа који обухвата креативне радионице у трајању од пет дана и завршну изложбу радова. Овај програм МАУ осмишљен је као интензиван мини-курс на којем средњошколци, у своје слободно време на распусту, имају прилику да се баве креативним активностима, да покажу и стекну вештине и знања о техникама ликовне и примењене уметности и заната који су карактеристични и за традиционално и за савремено стваралаштво (керамика, графика, сликање, шивење, израда накита од перлица и конца...), као и да упознају симболизам, значења и колорит различитих ликовних мотива у афричким културама. У завршном делу програма, полазници упознају процес припреме изложбе и учествују у креирању поставке, а последњег дана програма одржава се свечано отварање изложбе радова насталих на креативним радионицама, додела потврда о учешћу и награда ауторима најбољих радова. Програм су осмислиле и воде Милица Јосимов, вајар/конзерватор, Марија Милош, виши кустос и Милица Наумов, кустос.

- Види, додирни, осети – стручна вођења кроз тактилну изложбу

Програм „Види, додирни, осети..." подразумева стручна вођења кроз тактилну изложбу у оквиру сталне поставке МАУ. Сваке последње суботе у месецу у 13 часова кустоси Музеја уз подршку сарадника из Савеза слепих Србије Бориса Дончића, водили су публику кроз изложбу. Од маја 2024. године стална поставка МАУ обогаћена је интерпретацијама и копијама предмета које је дозвољено тактилно истражити. У простору сталне поставке постављене су стазе кретања, потписи на Брајевом писму, а тактилне предмете прати и аудио-дескрипција. Овим програмом подстиче се размена искустава публике са оштећењем вида, њихово равноправно укључивање у музејске програме, као и едукација свих посетилаца. Програм је бесплатан за све посетиоце Музеја. Програм осмислиле и воде: Милица Јосимов, конзерватор и Милица Нумов, кустос и Борис Дончић, сарадник на пројекту.

- Фестивал афричког кратког филма

У сарадњи са Француским институтом и Међународним занзибарским филмским фестивалом, Музеј афричке уметности организовао је викенд Фестивал афричког кратког филма. Током два дана посетиоци су могли уживати у краткометражним филмовима (до 40 минута) из целе Африке. Креирани у различитим жанровима, филмови покрећу многе друштвене теме попут женске солидарности, борбе са сиромаштвом, миграције, тероризма, али и народне материјалне и нематеријалне баштине у савременом животу. Важан сегмент Фестивала чине анимирани филмови за децу и младе који најмлађе упознају са афричким причама преносећи важне поуке. Програм реализовале: Александра Продановић Бојовић и Ивана Војт, више кустоскиње

МАУ (10-11. мај 2025).

- **Презентација: Свадбени обичаји у Игбо култури (Нигерија)**, представљени су обичаји и симболи који и данас имају дубоко културно значење, и то у периоду који претходи самом дану венчања - прослави која је данас често испуњена савременом музиком, модом и личним изражајем. Током и након излагања, публика је имала прилике да погледа визуелни материјал и филм који нуде дубље разумевање ових традиција. Презентацију су поводом Дана Африке приредили мастер студенти са Универзитета уметности у Београду: **Идакво-Кенеди Венди Ћибудом, Нади Еверестус Ћиемезие и Теофилус Хауард**, који су обављали стручну праксу у Музеју афричке уметности (25. мај 2025).

- **Радионице „Куфамба"** представљају посебну прилику да се путем плеса упознају културе Мозамбика и савладају кореографије традиционалних плесова марабента и ксигубу. Воде Дониа Тембе Ђурић, историчарка и плесачица из Мозамбика, и Александра Гачић, (2-23. јун 2025).

- **Промоција другог, допуњеног издања књиге амбасадора Данила Милића „Сећање једног дипломате".** Промоција књиге била је прилика да се осветле важни историјски тренуци југословенске и српске дипломатије, посебно у контексту односа са афричким земљама. У разговору су учествовали Бранкица Јанковић, проф. др Миливоје Павловић, Марко Јелић, Зоран Колунџија и аутор, (6. јун 2025).

- **Пикник у МАУ**, 17. август 2025.

- **Летња школа 2025, Револуционарни путеви. Одредиште: другарство.** Четврто издање летње школе коју заједнички организују Модерна галерија (Љубљана), Музеј афричке уметности (Београд) и Музеј савремене уметности Црне Горе, пружило је номадско искуство учења, путујући кроз три града на Балкану - Љубљану, Београд и Подгорицу - истражујући наслеђе југословенског социјализма, акције солидарног рада, антифашистичке споменике и културне везе Покрета несврстаних. Ова авантура укључила је предавања, радионице, дискусије и перформансе, са посебним фокусом на „локално ситуационо знање". Учесници су се бавили трима различитим музејским збиркама које изазивају традиционалне западно-центричне уметничке историје и каноне, (24-31 август 2025).

- **Игра као темељ развоја – јубиларни Дан раног детињства у МАУ**. Манифестација ДАН РАНОГ ДЕТИЊСТВА, коју је ове године у сарадњи са Музејом афричке уметности организовало удружење „Жуте Паталоне – Иницијатива за проучавање детињства и Концепт инкубатор друштвене одговорности", обележено је пето, јубиларно издање. Тема овогодишњег издања била је „Важност игре у раном детињству", а симболично се ослања на познату афричку пословицу: „Потребно је цело село да се одгаји једно дете." Повезаност са Музејом афричке уметности додатно је наглашена кроз присуство друштвене игре манкала, мисаоне игре на табли која се од давнина игра у читавој Африци, а која је на првој смотри Играчке са сврхом 2021. године добила титулу „Играчке са сврхом". На овогодишњем Дану раног детињства, друштвена игра манкала се налази у симболичној улози домаћина манифестације,(27. август 2025).
- **Дан несврстаних** – МАУ у сарадњи са Музејом Југосавије програмски је увезао и обележио Дан несврстаних. Том приликом приређена је шетња Топчидером и стручна вођења кроз изложбе у обе музејске институције. Кустоскиње Александра Момчиловић Јовановић (МЈ) и Емила Епштајн (МАУ) посетиоце су упознале са историјама колекцијама и поставкама ове две институције, (1. септембар 2025).
- **Пут око света у једном дану: DISKO TRAVEL EXPIRIENCE** – програм одржан у башти Музеја, намењен посетиоцима свих генерација на коме су могли да кроз игру, плес, креативност и хуманитарну мисију, „отпутују" у удаљене делове света, кроз промоцију туристичких дестинација на свих пет континената, (13. септембар 2025).
- **Међународни семинар „Ископавање „Срца таме" – историјско наслеђе, (анти)**

колонијална имагинарност и савремене перспективе“. МАУ у сарадњи са Пољским институтом у Београду организовао је међународни семинар са бројним предавачима који су истражили вишеструко наслеђе и одјеке „Срца таме“ Џозефа Конрада кроз призму историје и наслеђа, музејских и студија културе, са посебним осврtима на историје колекција афричких уметности у региону, Пољској, Чешкој, Словенији и Белгији. Више од књижевне прекретнице, Конрадов текст је снажна улазна тачка за испитивање како колонијално насиље, екстракција природних ресурса и наративна контрола настављају да обликују начин на који је Африка представљена, тумачена и схваћена – посебно у постсоцијалистичком контексту. Учесници: др Тина Палаић, Агата Стасињска, др Роберт Пјентек, Барт Уври, Макс Сегјелски, др Немања Радоњић, др Елжбијета Бинчицк-Гацек, Исидора Илић, Бошко Пространи, Елизабет Асафо-Ађеи, др Патрик Лавиолет, Ана Ржичарж Либанска, др Никола Крстовић, др Хана Рубинковска-Аниол, др Нагмелдин Карамала-Гајбала, Секу Сиди Дијавара, (26-27. септембар 2025).

- **Европска ноћ истраживача** - у оквиру програма одржана је музејска креативна радионица за децу "Зелени накит: Рециклирај, украси, истражи!". Програм су водиле Александра Гачић, Ана Ацић и Маријана Штрубел, (26. септембар 2025).
- **Пројекција филма и разговор: „Време Леопарда“**. Филм „Време леопарда” био је последњи играни филм истакнутог аутора Здравка Велимировића, који је током периода стваралаштва остварио преко 40 играних, документарних, дугометражних и кратких филмова. Пројекција је започета обраћањем редитељевог сина, Младена Велимировића. Затим је широј јавности по први пут приказан видео-запис сведочанства Ранке Велимировић о процесу снимања, а потом је следила пројекција самог филма „Време леопарда“, (11. октобар 2025).

- **YouTube премијера – МАУ и НЕДЕЉА КОНГА 2025**. Као део овогодишњег обележавања, Музеј је представио кратки видео који истиче мање познату епизоду из историје Београда — изразе солидарности показане 1961. године, након атентата на конгоанског лидера за независност Патриса Лумумбе. Овај тренутак дубоке емпатије одражавао је шири ангажман Југославије у Покрету несврстаних и њену посвећеност антиколонијалним борбама широм Африке. Овим доприносом, Музеј потврђује своју мисију да очува и дели испреплетене историје Африке и бивше Југославије, истовремено славећи трајну улогу Конга у глобалној причи о слободи и самоопредељењу, (19. октобар 2025).
- **Радионице перкусија и плеса са М’Бемба Бангура** у сарадњи са КУД „Ђембија“ (31.10 -2.11.2025).

- **Разговор: Писмо „НЕ О КОЛОНИЈИ“, Франц Фанон (1925-1961)**. Поводом стогодишњице рођења Франца Фанона, организован је разговор у којем су учествовали: **Јован Букумира** – научни сарадник Института за књижевност и уметност, **Секу Сиди Дијавара**, докторанд (ФПН), **Алекса Николић** – књижевни преводилац/истраживач (ФФНС), **Лазар Петковић**, независни истраживач, филозоф, преводилац и писац, као и ***Cercle Frantz Fanon*** (Мартиник) путем видео-обраћања (6. децембар 2025).

- **Разговор о књизи „У срцу Африке – експедиција Крагујевац – Килиманџаро 1975“, аутора Милана Ракочевића**. У 2025. години обележено је 50 година несвакидашњег подухвата који је описан у књизи „У срцу Африке – Експедиција Крагујевац-Килиманџаро 1975”. Експедиција од 11 чланова, у пет аутомобила „застава 101“, пропутовала је у пролеће 1975. године око 12.000 километара од Египта до Танзаније. Експедицију је организовала фабрика аутомобила „Црвена застава” из Крагујевца уз помоћ и подршку неколико новинских и ТВ редакција из читаве Југославије. О експедицији „Крагујевац-Килиманџаро 1975” говорили су Душан Микља, новинар и дописник из Африке, Томо Савић, некадашњи заменик директора фабрике „Црвена застава” у Крагујевцу, Драгорад Ковачевић, у име издавачке куће Орион Арт и аутор, проф. др Милан Ракочевић. Разговор је модерирала Милица Наумов, кустос (22. децембар 2025).

9. БИБЛИОТЕКА

9.1. Набавка и евидентирање нових јединица у књижном фонду МАУ

У оквиру текуће године планиран је наставак набавке и евидентирања нових јединица у библиотечкој бази Нибис како би се квалитетно проширио библиотечки фонд МАУ. У фонд се, осим редовних музејских издања везаних за изложбену делатност и литературе која је поклон или резултат размене публикација са другим институцијама, прикључују и редовне годишње набавке књига. У том смислу се прати издаваштво у Србији и региструју нова издања која одговарају набавној политици музејске библиотеке. Она се пре свега заснива на савременој литератури везаној за нове музеолошке теорије и тумачења у домену излагања афричке уметности, али и антрополошке, историјске и друге студије афричких друштвених појава и феномена, као и преводе значајних књижевника овог континента.

II ПРОГРАМИ МЕЂУИНСТИТУЦИОНАЛНЕ И МЕЂУНАРОДНЕ САРАДЊЕ

У 2025. години, један од приоритета и усмерење у раду Музеја била су даља развијања сарадње са сродним институцијама и експертима у региону, Европи и Африци. Сама сарадња поприма различите формате, од потписивања меморандума о сарадњи и размене знања кроз јавне и стручне онлајн програме (предавања), до планирања и реализације истраживачких изложби и сродних пројеката.

Потписан је Меморандум о разумевању са Пољским институтом за студије светске уметности у Варшави (Polski instytut studiów nad sztuką świata) са којим ће се сарађивати у 2026. години на посебном издању научног часописа на тему савремених тенденција у афричкој уметности и музеологији Африке.

У 2025. настављена је редовна међуинституционална сарадња у земљи путем остваривања различитих сарадњи и програма: предавања, гостујућих изложби... Програм гостујућих изложби у другим музејима и галеријама у земљи, „Путујући МАУ“, представља посебан сегмент рада на популаризацији различитих фондова МАУ који се остварује у формату гостујућих изложби у новим просторима, у градовима у земљи и у иностранству. На овај начин, музеј представља свој рад и изван зидова самог музеја и успоставља комуникацију са много широм публиком и улази у потенцијалне нове сарадње са другим институцијама. Овај аспект рада посебно је важан за период предстојеће реконструкције Музеја када ће изложбена делатност у самој институцији бити отежана или сасвим онемогућена.

- **Гостујућа изложба МАУ у Египту, Каиро, „Музеји као мостови културе“ у Националном музеју египатске цивилизације (НМЕЦ-у), 26.5–10.6.2025**, аутор изложбе: Милица Наумов

- **Гостујућа изложба МАУ у Алжиру, Алжир, „Здравко Печар: први југословенски репортер Алжирске револуције“, Народна скупштина Демократске Народне Републике Алжир**, аутор изложбе: Емилиа Епштајн. Изложба је заснована на изложби „Здравко Печар: (Ауто)портрети”, др Немање Радоњића, др Ане Кнежевић и Емилије Епштајн, организованој у МАУ 2024. године, поводом обележавања тридесет година од његове смрти (24-30.4.2025).

- **Гостујућа изложба МАУ у Пријепољу „Традиционални мурали Африке“ у Музеју у Пријепољу**, кустос: Марија Милош, (7.5-7.6.2025).

- **Гостујућа изложба МАУ у Зрењанину, „Кенија Танзанија и Уганда: 1937-1939. Фотографије Коломана Трчке“,** кустос изложбе: Марија Милош, Салон Народног Музеја Зрењанин, 3.6- 26.7.2025.

- **7. међународни знанствени скуп Социјализам на клупи – глобални социјализам и несврстаност, Пула, Хрватска**, Свеучилиште Јурја Добрила, Центар за културолошка и

повјесна истраживања, Rosa Luxemburg Stiftung, кустос: Милица Наумов излагала „Куда даље? Наслеђе несврстаности и саремене музејске праксе МАУ“, 18-20.9.2025.

- **Конференција „Музејска едукација и породица: међугенерацијско учење, стицање заједничког искуства и развој идентитета“, Краљево, Народни Музеј Краљево**, ЦЕЦА, ИКОМ Србија, кустос: Александра Гачић, излагала „Музеј афричке уметности као место сусрета генерација“ (6-7. новембар 2025).

III ПРОГРАМСКИ КОНЦЕПТ АФРО ФЕСТИВАЛА 2024.

Афро фестивал је културна манифестација која се од 1997. једном годишње организује у Музеју афричке уметности током јуна. Овај фестивал представља јединствен догађај, како у нашој земљи тако и у ширем региону. Уз популарне програме Афрички базар и Дурбар, као и учешће бројних сарадника – стручњака, предавача, професора, студената, пријатеља Музеја – организују се изложбе и предавања, различите презентације и филмске пројекције, разговори и трибине о уметности и културама Африке, музичке, плесне и ликовне радионице, као и јавна вођења кроз поставке Музеја. Најзначајнији дан Фестивала је Дурбар – дан пријатељства, музике и плеса када се у пријатном екстеријеру, у башти Музеја, слави афричка музика, плес, уметност и занати уз љубазну подршку афричке дипломатске заједнице у Београду. Посебно аранжирани штандови са предметима уметничке и занатске производње, доприносе духу фестивала који на незабораван начин дочарава културну ризницу Африке.

Звезда фестивала била је Касива Мутуа, прослављена кенијска перкусионисткиња, кантауторка и музичка активисткиња. Првог дана фестивала водила је интерактивну радионицу перкусија, док се другог дана фестивалска бина претворила у срце Африке - њен концерт био је истинско музичко путовање које је публику подигло на ноге.

5. Посећеност програма	2024.	2025.
Укупан број посетилаца	16.236	15.717